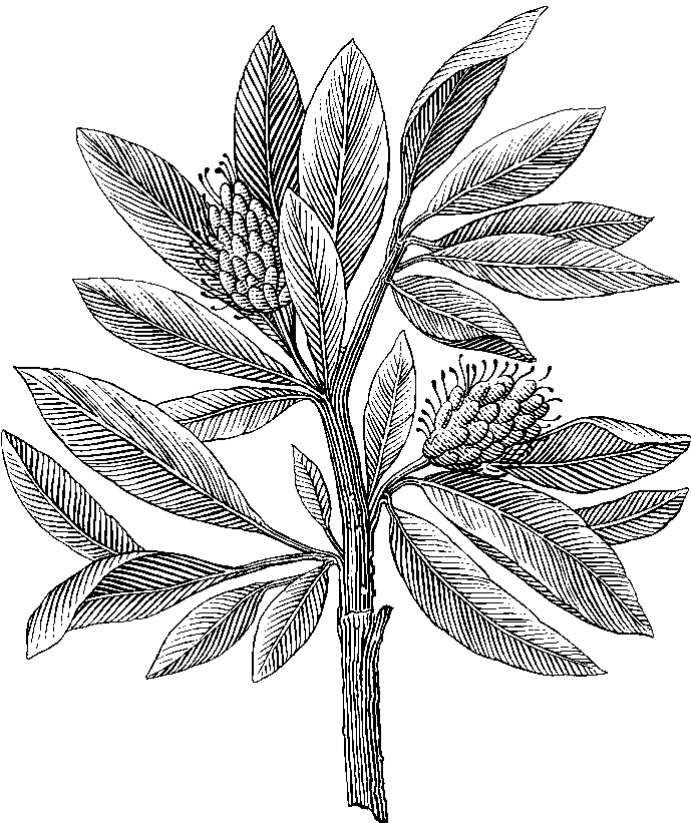

Påverkansfaktorer hos svenska ishockeyspelare med en aggressiv spelstil

Måns Sjögren

Självständigt arbete/idrottsvetenskaplig magisteruppsats,

15 högskolepoäng

Datum: 21-05-27

Handledare: Anna Hafsteinsson Östenberg

Examinator: Marie Alricsson

ABSTRACT

Background: Ice hockey is a team sport combined with martial arts. A certain level of violence is accepted within the game. The physical play results in injured players. Incidence of concussions have increased during several years in Swedish ice hockey and the Swedish Ice hockey association have initiated a preventive project to reduce concussions; Projekt Nollvision. This study is a part of the project.

Purpose: The aim of the study was to survey factors that predispose or reduce the prevalence of violent or dangerous play within Swedish ice hockey.

Method: Unstructured interviews were conducted with ice hockey players with an aggressive or a hazardous style of play. Data was analyzed with content analysis.

Result: The study shows multiple factors that influence players to use an aggressive style of play such as risk-taking in the aim to win games, highspeed in the game and annoyance from opponents. The main reductive factor was experience. Differences between male and female players was mainly greater differences concerning physical capacity among female players.

Conclusion: Several factors that influence a violent style of play was identified. Male and female players share beliefs concerning violent play and that is probably an influence from the culture within ice hockey rather than gendered.

Searchwords: Concussion, ice hockey, prevention

ABSTRAKT

Bakgrund: Ishockey är en lagidrott kombinerat med kampsport. I idrotten tillåts en viss nivå av våld. Det fysiska spelet får till följd att spelare riskerar att skadas. Förekomsten av hjärnskakningar har under flera år ökat inom svensk ishockey och ishockeyförbundet har initierat en satsning för att förebygga denna typ av skada; Projekt Nollvision. Denna studie är en del av projektet.

Syfte: Studiens syfte var att kartlägga faktorer som predisponerar eller minskar förekomsten av aggressiv och/eller risktagande spelstil inom svensk ishockey.

Metod: Insamlingen av data skedde i form av ostrukturerade intervjuer av spelare med en våldsam spelstil. Data analyserades genom innehållsanalys.

Resultat: Studien påvisade flera faktorer som påverkade spelare att spela mer aggressiv ishockey så som risktagande i jakt på vinst, hög fart i spelet samt irritation på motspelare. Den faktor som begränsar förekomst av våldsamt spel visade sig vara erfarenhet hos spelare. Skillnaden mellan dam- och herrspelare var främst att det finns större skillnader bland spelarnas fysiska förutsättningar inom damishockey.

Konklusion: Flera påverkansfaktorer för en aggressiv spelstil identifierades. Dam- och herrspelare var samstämmiga och uppfattningar om våldsamt spel verkar vara kulturellt betingat inom idrotten snarare än könsbunden.

Sökord: Hjärnskakning, ishockey, prevention

Innehållsförteckning

Abstract	2
Bakgrund	5
<i>Inledning</i>	5
<i>Idrottsrelaterade hjärnskakningar</i>	5
<i>Hjärnskakningar inom ishockey</i>	6
<i>Våld inom ishockey</i>	6
<i>Förebyggande arbete kring hjärnskakningar</i>	8
Syfte	8
<i>Frågeställning</i>	8
Metod	9
<i>Urval</i>	9
<i>Intervjuobjekt</i>	10
<i>Datainsamling</i>	10
Tabell 1.....	11
<i>Etiska överväganden</i>	12
Resultat	12
<i>Glädjeskapande (Tema 1)</i>	12
Risktagande i jakten på vinster	13
Entusiasm.....	16
<i>Irritationsmoment (tema 2)</i>	17
Motspelares inverkan	17
Domares inverkan	20
<i>Hämmande faktorer (tema 3)</i>	20
Kameraövervakning	20
Erfarenhet.....	21
Resultatdiskussion	21
Metoddiskussion	25
Förebyggande åtgärder	26
Konklusion	26
Litteraturförteckning	28
Bilaga 1	32

BAKGRUND

INLEDNING

Under flera år har förekomsten av hjärnskakningar inom Svensk ishockey ökat (Pauelsen, Nyberg, Tegner & Tegner 2016). Svenska ishockeyförbundet har på grund av detta inlett ett projekt för att minska förekomsten av hjärnskakningar; Projekt Nollvision (Svenska ishockeyförbundet 2019). Denna studie är en del av projektet.

IDROTTSRELATERADE HJÄRNSKAKNINGAR

En hjärnskakning definieras som en traumautlöst hjärnskada, ”mild traumatic brain injury” [mTBI]. En hjärnskakning kan orsakas av ett slag mot huvud, ansikte, nacke eller annan kroppsdel som ger en impuls kraft som vidarebefordras till huvudet. Hjärnskakningar ger upphov till en snabbt tilltagande och kortlivad funktionsnedsättning av neurologisk funktion som försvinner spontant. I vissa fall kan symtom utvecklas under minuter eller timmar. En hjärnskakning kan resultera i skador på nervsystemet men indikerar en funktionell störning snarare än en vävnadsskada då standardundersökningar av nervsystemet ej ger några fynd (McCrary, Meeuwisse, Dvorak, Aubry, Bailes, Broglio, Cantu, Cassidy, Echemendia, Castellani, Davis, Ellenbogen, Emery, Engebretsen & Fedderman-Demon 2018). Med det menas att en hjärnskakning sällan ger skador på faktisk vävnad utan oftast endast visar symtom. Skadan kan ge en mängd symtom som exempelvis huvudvärk, yrsel, illamående, ostadighetskänsla och desorientering (Tegner, Gustafsson, Forssblad, Lundgren, & Sölveborn 2007). Medvetlöshet kan uppträda vid debut men inte alltid. Symtom från en hjärnskakning avtar men i vissa fall är de kvarvarande under en lång tid, ibland flera år. Symtomen vid en hjärnskakning kan ej förklaras av droger, alkohol, läkemedel, annan sjukdom eller annat sjukdomstillstånd (McCrary, et al. 2018). Permanenta funktionsnedsättningar är inte ovanligt vilket gör hjärnskakningar till en mycket allvarlig åkomma, särskilt om en idrottare utsätts för upprepade hjärnskakningar (McCrary, Fedderman Demont, Dvořák, Cassidy, McIntosh, Vos, Echemendia, Meeuwisse & Tarnutzer 2017). Idrottare som har råkat ut för en eller flera hjärnskakningar har högre risk att åter drabbas (Abrahams, Mc Fie, Patricios, Posthumus & September 2014). En spelare som drabbats av en hjärnskakning har även högre risk att ådra sig muskuloskeletal skador (skador på muskler och/eller leder och/eller skelett) i samband med idrottsutövande (McPherson, Nagai, Webster, Hewitt & Timothy 2018). Man har sett att tacklingar inom ishockey ökar risken för hjärnskakningar (Emery, Hagel, Decloe & McKay

2010) och en studie visade på att lagidrottare som drabbats av hjärnskakning möjligtvis kan ha en mer aggressiv spelstil och därför ha högre risk för skada då de utsätter sig själva för högre risker (Burman, Lysholm, Pashtun, Malm & Yelverton 2016).

HJÄRNSKAKNINGAR INOM ISHOCKEY

Internationellt ses en stor förekomst av hjärnskakningar trots diverse åtgärder så som regelförändringar inom herrishockey (Ruhe, Gänsslen & Klein 2014). Det finns många exempel på svenska ishockeyspelare som har lagt av med sin idrott som följd av en hjärnskakning (Karlsson 2018; Pettersson 2018; Senewiratne 2018; Skoglund 2019). De senaste 30 åren har antalet hjärnskakningar ökat inom svensk ishockey på herrsidan (Pauelsen et al. 2016) men på damsidan saknas siffror över tid men där vet man av erfarenhet att förekomsten är hög. Innan säsongen 2018/2019 hade avslutats hade antalet hjärnskakningar som inträffat räknats till 27 stycken i opublicerade data från Svenska Damhockeyligan [SDHL] (Lindeberg 2019).

Kvinnliga ishockeyspelare har högre risk att drabbas av en hjärnskakning (Clay, Glover & Lowe 2013). Detta trots att de har ett regelverk som förbjuder tacklingar (Svenska ishockeyförbundet 2018). En mindre del av hjärnskakningar orsakas av kontakt med annan spelare inom damishockey än på herrsidan visar en studie på collegenivå i Kanada (Agel & Harvey 2010).

Faktorer som pekas ut som förklaring för en ökning är bland annat att idrotten utförs i högre hastighet än tidigare (Tegner et al. 2007; Eronen & Wahlberg 2016). Vidare kan bättre och hårdare skydd vara en faktor. Dessa skydd som ämnats att skydda axlar, armbågar etc. kan potentiellt höja risken för hjärnskakning vid kollision med annan spelare på grund av att de är hårdare än tidigare (Tegner et al. 2007). Andra faktorer som pekats ut är bristande respekt spelare emellan och bristande kunskap om konsekvensen av hjärnskakning (Tegner & Gustafsson 2012; Tegner et al. 2007; Hansson & Johansson 2018; Eronen & Wahlberg 2016).

VÅLD INOM ISHOCKEY

I ishockey, som är en lagidrott kombinerat med kampsportsmoment, förväntas spelare utsättas för en viss grad av våld. Svenska ishockeyförbundet har ett regelverk och bestraffar aktiva vid överträdelse av dessa regler. Reglerna omfattar bland annat vilken nivå av våld som är acceptabel under ishockeyspel. En spelare kan straffas med utvisning och/eller matchstraff under pågående match. En grövre förseelse leder till ett så kallat disciplinärende och kan även utmynta i ett straff från ishockeyförbundets disciplinnämnd (Svenska ishockeyförbundet, 2018). I och med att en spelare dömdes för misshandel civilrättsligt efter en regelvidrig tackling under en match 2015 finns också utrymme för regelvidriga tacklingar eller förseelser att prövas i domstol (Dagens nyheter 2018).

Vid en intervjustudie av manliga kanadensiska ishockeyspelare på olika nivåer inom seniorishockeyn antydde att ishockeyspelares våld på isen även återspeglar sig i livet utanför planen. Spelarna som intervjuades vittnade om våld, bristande respekt spelare emellan, alkoholkonsumtion och kvinnoförakt som de tror kan härstamma från kulturen kring idrotten. Beröm och uppmärksamhet från publik, tränare och lagkamrater verkar vara en faktor som förstärker våldet på rinkens så väl som utanför idrotten (Pappas McKenry & Skilken Catlett 2004). Gee och Leith (2007) såg en skillnad i aggressivitet under ishockeyspel mellan amerikanska och europeiska spelare i National Hockey League [NHL]. Amerikanska spelare hade högre antal utvisningar för våldsamma förseelser på isen. Denna skillnad tillskrev författarna kulturella orsaker. Författarna applicerade teorin om social inlärning som en förklaringsmodell för detta. Gee och Leith (2007) menade att spelare uppvuxna i Nordamerika i högre utsträckning blev belönade för en aggressiv spelstil. Machoideal inom ishockey genererar en aggressiv miljö som ökar våldsutövande på planen så väl som utanför. Acceptans av slagsmål på ishockeyplanen ökar acceptansen av våld utanför och fostrar yngre spelare att följa äldre spelares beteende (Alsarve 2020). Alsarve (2020) visade på tre våldsförebyggande åtgärder i sin intervjustudie av svenska ishockeytränare. 1) strategier för nolltolerans av alkohol och droger, 2) åtgärder för att minska förekomst av sexism och nedvärderande kommentarer och beteenden samt 3) förändring av regelverk i syfte att minska förekomst av våldsamma tacklingar.

Ett kommersiellt intresse kring idrotten håller våldsnivån på planen uppe hävdar några av de personer inom svensk ishockey som intervjuades av Eronen och Wahlberg (2016). Samma åsikter framkom i en kvalitativ studie om den juridiska aspekten av våld inom ishockey (Wiklund & Tuwezén 2014). Underhållningsvärdet är viktigt för att föreningar och klubbar

ska generera intäkter från publik, TV samt sponsorer exempelvis. Ekonomiska intressen kan påverka de sociala normerna i en idrott vilket i sig kan vara en faktor som håller våldsnivån uppe inom ishockey (Carlsson 2009).

FÖREBYGGANDE ARBETE KRING HJÄRNSKAKNINGAR

Prevention av hjärnskakningar inom idrott är komplext då det är många faktorer som spelar in så som skyddsutrustning och regelverk men även kulturella och psykologiska faktorer (McCrary et al. 2017). Det är av vikt att förändra attityd, respekt och regler för att förebygga förekomsten av hjärnskakningar (Tegner & Gustafsson 2012). Då spelare inom svensk elithockey tillfrågades om åtgärder för att minska förekomsten av hjärnskakningar inom ishockeyn nämndes bland annat utbildning av unga spelare som en av de viktigaste åtgärderna. En av de viktigaste faktorerna att påverka är respekten spelare emellan, enligt spelarna själva (Hansson & Johansson 2018).

Svenska ishockeyförbundet har sjösatt ett tvåårigt projekt i syfte att minska förekomsten av hjärnskakningar inom svensk ishockey; Projekt Nollvision (Svenska ishockeyförbundet 2019). Förhoppningen med projektet är att kartlägga faktorer som ökar förekomsten av hjärnskakningar för att sedan påverka dessa i hopp om att minska antalet hjärnskakningar. En av åtgärderna planeras att bli utbildning för unga spelare i syfte att öka kunskapen om hjärnskakningar och hur dessa uppkommer och även att öka respekten för motspelare. För att göra detta behövs mer kunskap om vilka faktorer som ligger bakom spelares val att tackla en motståndare regelvidrigt eller orsaka en motspelare skada med andra otillbörliga medel. Spelare med en aggressiv spelstil, som i och med det har högre risk att drabbas av hjärnskakningar själva och utsätter motspelare för högre risk för skada, har inte tidigare studerats.

SYFTE

Syftet med studien var att kartlägga faktorer och uppfattningar som predisponerade eller minskade förekomsten av en aggressiv spelstil, hos ishockeyspelare med ett högt antal av utvisningar och/eller disciplinnämndsärenden av våldsam typ.

FRÅGESTÄLLNING

Vilka påverkansfaktorer framkommer då spelarna själva uttrycker sig kring problematiken runt aggressiv spelstil och dess möjliga inverkan på förekomst av hjärnskakningar?
Skiljer sig spelarnas beskrivning från litteraturen och i så fall på vilket sätt?
Har dam- och herrspelare en liknande bild eller skiljer sig dam- och herrishockeyn åt?

METOD

För att studera uppfattningar och värderingar om fenomenet med våldsamt spel som orsak till skador inom ishockey användes en kvalitativ metod. Datainsamling skedde genom ostrukturerade individuella intervjuer. Det vill säga att inga färdiga frågor eller formulär användes under intervjuerna. Denna metod valdes för att få en djupare insikt i hur spelare som, enligt Svenska ishockeyförbundets regler, har en mer aggressiv spelstil resonerar och vilka faktorer som kan vara bakomliggande orsaker till deras spelstil. Intervjuerna utgick från en idé om områden som, enligt tidigare forskning, kan förklara eller påverka individernas agerande under ishockeyspel, deras idrottande samt liv utanför idrotten. Den ostrukturerade formen av intervju öppnar för följdfrågor som varierar beroende på vilka svar intervjuobjektet ger. Formen tillåter även att frågeställningar förändras från en intervju till en annan för att nya insikter uppträder under tiden intervjuerna utförs (Domholdt 2005). Samtliga frågor besvarades. Inga av intervjuarens egna reflektioner eller uppfattningar togs upp. Detta för att i högsta möjliga mån inte påverka intervjuobjektet eller påverka dennes uttryck eller spontana svar (Ryen 2004).

URVAL

Urvalet gjordes genom att intervjuobjekt togs fram ur statistik från ishockeyförbundet. Herrspelare med flera än 6 utvisningar av våldsam typ (attempt to injure, boarding, charging, checking from behind, checking to the head, crosschecking, elbowing, fighting, headbutting och kneeing) under seriespelet i Svenska hockeyligan (SHL) och Hockeyallsvenskan säsongen 2018/2019 valdes ut. Våldsamma utvisningar definierades som utvisningsärenden i vilka man använt sin kropp eller klubban med kraft mot en motspelare. Även verbala eller fysiska angrepp utan kroppskontakt som var riktad mot motståndare eller domare räknades in (abuse of officials och unsportsmanlike conduct). Klassificeringen av vilka typer av utvisningar som räknas som fysiskt aggressiva gjordes på samma sätt som Gee och Leith (2007). Även spelare med 2 eller fler disciplinärenden under en och samma säsong de senaste

2 säsongerna valdes ut som möjliga intervjuobjekt då detta är spelare som vid upprepade tillfällen brutit grovt mot regelverket. Damspelare kunde endast rekryteras med hjälp av disciplinärenden då statistik för utvisningar i SDHL saknas. Endast spelare som växt upp i, och spelat ungdomsishockey i Europa inkluderades för att minimera geografiskt kulturella skillnader som påvisats i tidigare studier (Gee & Leith 2007).

Totalt mötte 29 spelare inklusionskriterierna; 5 damspelare och 24 herrspelare. Dessa spelare tillfrågades av representant från spelarfacket (SICO) om intresse för deltagande i studien. De som visade intresse för deltagande erhöll ett informationsbrev (bilaga 1) och kontaktades sedan av författaren för att boka in intervju. Åtta spelare anmälde sig som tillgängliga för intervju. Av dessa var fyra spelare i SDHL (dam), tre spelare i SHL (herr) och en spelare i Hockeyallsvenskan (herr). Tre av spelarna valde sedan att inte delta. Slutgiltiga deltagare blev således fem personer varav tre spelare från SDHL och två spelare från SHL.

INTERVJUOBJEKT

SDHLspelare (kvinna, back, 29 år)	pseudonym S1
SDHLspelare (kvinna, anfallare, 25 år)	pseudonym S2
SDHLspelare (kvinna, anfallare, 29 år)	pseudonym S3
SHLspelare (man, back, 35 år)	pseudonym S4
SHLspelare (man, back, 29 år)	pseudonym S5

DATAINSAMLING

Intervjuerna genomfördes under perioden 21/2-28/2 2020. Deltagarna intervjuades via bildchatsystem (Facebook messenger och Whatsapp) och spelades in med diktafon. Bildchatssystem användes av logistiska skäl. Intervju via videosystem gav möjlighet för intervjuaren att notera ansiktsuttryck och kroppsspråk (Ryen 2004). Intervjuerna varade mellan 30-45 minuter. När intervjuerna var slutförda transkriberades dessa med hjälp av en transkriberingstjänst (transkribering.nu). Transkribering ledde till ett skriftligt underlag av intervjuerna som sedan utgjorde grunden för analys (Ryen 2004). Under intervjuerna fördes även anteckningar som komplement till analysen av texten från transkriberingen. I anteckningarna noterades nya samtalsområden eller uppslag för vidare frågeställningar till efterföljande intervjuer (Domholdt 2005).

Materialet från intervjuerna analyserades genom innehållsanalys (Graneheim & Lundeman 2004). Svaren från respondenterna delades in i meningsenheter, kategorier och större teman skapades utifrån dessa. Analysen mynnade ut i tre teman; ”Glädjeskapande”, ”Irritationsmoment” samt ”Hämmande faktorer”. Exempel på analys finns i Tabell 1.

Tabell 1
Exempel på innehållsanalys.

Meningsenhet	Kondenserad meningsenhet (Textnära beskrivning)	Kondenserad meningsenhet (Tolkning av underliggande betydelse)	Kategori	Tema
”När det gäller avgörande minuter så kanske man tummar på sina principer”	Villig att gå över gränsen om det behövs för utfallet av en match.	Värdering av agerande beroende på situation	Vinstjakt	Glädjeskapande
”Sen beror det på i situationer, alltså om det står och väger liksom ... Jag tror att det beror på lite matchsituationen vad man tycker är värt och inte värt”	Kan vara värt att ta risker om det är nära vinst.	Värdering av agerande beroende på situation	Vinstjakt	Glädjeskapande
”När det har varit rekordmatcher, när det har kommit mycket folk så är det ... Det är klart att det blir roligare. Alltså, det blir ju en helt annan stämning och det känns som att alla får lite mer energi.”	Mycket publik ändrar stämningen. Det ger energi, det blir roligare.	Omgivning påverkar sinnesstämning	Entusiasm	Glädjeskapande

ETISKA ÖVERVÄGANDEN

Varje deltagare erhöill ett informationsbrev (bilaga 1) innan intervju i vilket de fick information om de forskningsetiska principerna (Vetenskapsrådet 2017). I informationsbrevet framgick att deltagandet var frivilligt, att deltagandet var helt anonymt för andra än intervjuaren, att alla personuppgifter behandlades konfidentiellt samt att de när som helst kunde välja att avbryta sitt deltagande. Studiens syfte framgick också i informationen i brevet. All information upprepades också muntligen inför varje intervju för att säkerställa att deltagarna fick informationen. Uppgifterna som framkommit i studien har inte nyttjats i kommersiellt syfte eller i annat icke-vetenskapligt syfte. All insamlad data förstördes efter att uppsatsen examinerats. Författaren till studien har tillämpat god forskningsetik under hela arbetet.

RESULTAT

GLÄDJESKAPANDE (TEMA 1)

I grund och botten skapar ishockeyn glädje hos spelarna. Flera faktorer påverkar deras spelstil i eftersträvan att få tillfredsställelse genom vinster eller att lyckas med olika moment i spelet.

Gemenskap

De flesta spelarna har i ung ålder valt ishockey främst för att de tyckt att den idrotten har varit roligast av de idrotter de har provat. Idrotten har skapat glädje och har för många kommit före skolan i prioritet under uppväxten. Utifrån deras nuvarande situation som helt eller delvis professionella ishockeyspelare skapas glädjen genom matchvinster och genom att befinna sig i en gemenskap i vilken de trivs. I omklädningsrummet har de framträdande roller och flera av spelarna uppger sig vara förebilder för yngre spelare. Gemenskapen och umgänget runt ett lag skapar således glädje utöver vinster i idrotten. Spelarna beskriver att de hämtar motivation ur lagets gemenskap och arbetsmoral. Några spelare likställer skickliga målvaktsräddningar eller gediget försvarsarbete med insatser som resulterar i mål för laget. Vidare beskrivs själva tacklingsmomentet som tillfredsställande av vissa spelare, att sätta en bra tackling känns bra. Gemenskapen i ett hockeylag beskrivs även som mer gediget än vid exempelvis fotboll då spelarna spenderar mer tid innan och efter träning tillsammans, redan i låg ålder. Samtliga

damspelare har i ung ålder spelat med pojkar i mixade lag vilket de sett som en positiv del gemenskapssammanhang.

Tränarens roll beskrivs som att ha gått från en mer auktoritär, militärisk roll till mer salutogen då individer får mer fokus i dagens ishockeylag. Även detta förstärker känslan av att vara en del av en gemenskap hos flera av spelarna. Detta ses överlag som en positiv utveckling dock har individualiseringen skapat vissa motsättningar framförallt på damsidan. SDHLspelarna beskriver att yngre spelare som kommer in i lagen har en mer egoistisk syn och har svårare att hänge sig laget. Detta, menar vissa, påverkar även inställningen till fysträning där mer ansvar läggs på individen vilket yngre spelare har svårt att leva upp till. Detta skapar stora skillnader i spelarnas fysiska förmåga vilket inverkar på deras förmåga att klara av det fysiska spelet, enligt spelarna. Ur ett gemenskapsperspektiv är detta något som skapar irritation och klyftor. Tränarna har uteslutande varit män genom större delen av samtliga respondenters karriärer. Respondenterna har spelat länge och har lång erfarenhet, de flesta känner att de har stort ansvar i sina lag och försöker vara goda förebilder. Att de ger stöd till yngre spelare ses som en självklarhet och är, för spelarna, av stort värde och också något som skapar glädje utöver själva spelet.

”Det är klart att man vill sätta en bra tackling, så är det bara. Det är kul och det känns bra i hela kroppen.” (S4)

Rishtagande i jakten på vinster

Genom att vinna finner spelarna glädje och jakten på att vinna ger spelarna en kick. Samtliga spelare vittnar om denna vinsthunger och har en uppoffrande inställning i sitt spel på isen.

Flera spelare berättar även om rädsla för att misslyckas.

För att vinna matcher ställs de ständigt inför riskbedömningar under spelets gång. Deras lust att vinna samt rädsla för att misslyckas påverkar hur de agerar på isen. Spelare beskriver uppoffrande aktioner för att försöka skapa fördel i spelet. Detta risktagande påverkar hur de själva samt med- och motspelare lyckas med sin uppgift eller ej. Dessa avvägningar görs instinktivt och beskrivs som svåra att påverka under spelets gång. Ibland utsätter spelare sig själva för fara då de chansar på ett alternativ som de tror sig ha låg sannolikhet att lyckas med men som vid ett lyckat utfall skulle generera en vinning för laget. Likväl kan tacklingar delas ut chansartat då mycket står på spel och rädslan för misslyckande är hög. Enstaka spelare

beskriver även situationer då de har avstått från att utföra en tackling då motspelaren ej har ansetts vara beredd, då ofta på grund av att risken för att ådra sig själv en utvisning bedöms som hög. Några spelare uppger även att de medvetet undvikit att tackla en motspelare, som har befunnit sig i en position som skulle innebära fara för denne, oavsett utgången på det aktuella spelmomentet.

”Det går otroligt fort och det är liksom jag eller han på något sätt. Alltså släpper jag förbi han så gör han mål och stoppar jag han inte så kommer jag få skit liksom eller att det ... ja, nej, men att det blir mål. Så då blir det jäkligt lätt att man ... Du vet, ja, men jag ser ju andra grejer, när folk slänger ut ben och sånt alltså. Så som att tackla honom som sista gubbe och ... då är det du eller han.” (S4)

”Jag visste att det fanns en liten, liten chans att jag kunde peta förbi pucken och min kedjekompis hade kommit... ja, i ett bra läge. Så jag valde att göra det för det var... Liksom jag tänkte att det var värt det nu liksom. Men ja, jag blev sänkt där och då.” (S3)

Flertalet spelare berättar om att det tidigare i sina karriärer blivit utskällda eller haft auktoritära tränare som ej tillät misstag. De tycks uppleva att det är skillnad idagsläget då de istället får reflektera över misstag för att bli bättre spelare. Dock ligger rädslan för att misslyckas kvar och flera av spelarna nämner att de har ett eventuellt misslyckande i bakhuvudet under situationer under spelets gång.

” Fick inte många chanser på dig så då gäller det att spela rejält och enkelt och inte göra misstag, för gjorde du misstag fick du inte spela.” (S4)

”Jag spelar ibland på gränsen. Men man vill inte förlora matcher på grund av en utvisning. Det kan vara helt avgörande under slutspel.” (S5)

Skapande av fördel under matchspel samt förväntningar på spelstil

För att skapa sig fördelar under matcher, för att öka chansen för att vinna, nyttjar spelarna sina styrkor. Flertalet av spelarna beskriver sig som stora och skridskostarka. Försvarens spelare spelar tufft och anfallarna nyttjar sin fart och sitt fysiska spel för att påverka spelet. Samtliga damspelare vittnar om att deras storlek ofta gör att aktioner på isen kan leda till farliga

moment för motspelare. De beskriver att om de höjer armarna så kan de lätt råka träffa motspelares huvuden om denne är kortare vilket de beskriver som svårt att förhålla sig till.

”Och jag tror i och för sig att jag inte är en sån som drabbas av hjärnskakning. Jag har väl varit en sån som har gett hjärnskakningar... men det tror jag har mycket att göra med... min spelstil, men också att jag är mycket större än många andra.” (S1)

”Jag är nog en av de längre i SDHL vilket gör att om jag bara lyfter mina händer lite så hamnar de i huvudhöjd på motspelare. Om någon kommer emot mig och jag lyfter händerna för att skydda mig själv, då blir det att händerna hamnar i huvudet på den spelaren” (S2)

De flesta av spelarna beskriver att deras roller i spelet är just att nyttja dessa styrkor för att gynna laget. Detta är inte alltid uttalat men ter sig som givet och spelarna behöver inte få specifika direktiv från tränare. Flera av spelarna upplever sig vara spelare som andra är rädda för eller uppfattar sig själva som spelare som orsakar skador på andra snarare än sig själva. En spelare har med sig sedan barnsben att snabbt ta till fysiskt våld, något som spelaren sedan överfört i ishockeyn. Djärvhet samt fysiskt övertag har för henne varit en fördel men också något som ofta försämrat hennes spel. Förväntningarna på senare år har varit att hon skall lugna sig och inte dra på sig onödiga utvisningar. Inget av intervjuobjekten uppger att de fått direktiv om att skada motspelare men däremot får de strategiska direktiv om att störa toppspelare eller att irritera motspelare utan att själva åka på utvisningar. Många spelare uppger att det ofta blir hetsiga situationer framför målvakt. Förväntningarna på att de ska skydda sitt mål och freda sin målvakt är hög. Detta gör att många situationer framför mål resulterar i gruff, brottning och att slag delas ut.

”Alltså det är det (fysiskt spel) jag får mina kontrakt på. Alltså jag får ju inte dem på poäng direkt, utan alltså det ska vara jobbigt för folk att komma in på kassen och det ska liksom ... ja, vara tufft liksom. Och det vet jag ju om själv, det behöver ingen säga till mig.” (S4)

”Ja, alltså jag har alltid fått höra att jag ska utnyttja min storlek och att spela fysiskt för det gör att jag vinner många puckar...men sen har jag fått lära mig mer nu att spela mer på gränsen...förut betydde det ju kanske att jag kör över någon i ett läge som det är helt onödigt, någon står två meter från sargen och jag bara åker rakt in för jag ska ha pucken.” (S2)

”Tekniska spelare, de gillar inte när man är på dem. Så det är klart att då kanske man är lite extra mot dem bara för att man vill att de ska bli lite irriterade.” (S2)

”När man möter toppspelare vill man spela tuffare och komma under skinnet på dem, få dem att inte vara bekväma.” Angående direktiv från tränare , (S5).

”...Toppspelare, duktiga spelare som man får instruktioner om att ”vara på honom lite extra, spela tufft mot den där linan”, så där” (S4)

Samtliga spelare beskriver ishockeyns utveckling med att spelet nu går mycket snabbare. Den tilltagande hastigheten under matcher gör det svårare att värdera situationer. Många menar att farliga tacklingar eller incidenter är en direkt följd av detta och benämns som oturliga situationer. Farten gör att det är svårare att kalkylera risken vid fysiskt spel. Flera spelare vittnar särskilt om att tacklingar som sker ute på planen, så kallade open-ice tacklingar, är särskilt svåra att lyckas med när farten är hög.

En spelare, som spelat i ligor i andra länder med mindre rinkar, uppger att spelet i Sverige i många fall är snabbare, än i vissa andra länder, och detta tog tid att anpassa sig till. Spelaren upplever att farten och de större rinkarna förvisso minskar frekvensen av tacklingar men också gör det svårare att utföra tacklingar med god timing något som ökar risken för att misslyckas med utförandet.

Entusiasm

Publikens påhejningar eller burop påverkar spelarna i stor grad. Damspelarna som har lägre publikdeltagande märker detta särskilt då så kallade publikmatcher är sällsynta. SHLspelarna uppskattar publik och ett stöd, eller motstånd, från läktaren kan få dem att tända till något och skapa nerv i matcher. De uppger att detta ger en kick och kan få dem att överagera i vissa situationer, detta kan ibland resultera i att spelare skadas eller att bråk uppstår.

Om en match är av större vikt, exempelvis vid slutspel, upplever spelarna att intensiteten ökar och det fysiska spelet påverkas ibland till att bli mer intensivt. Spelas en jämn match, beskriver några spelare, att det skapar mer känslor som ibland kan gå överstyr.

”När publiken blir upphetsad blir spelarna upphetsade. När man spelar den typen av matcher kan det gå över styr litegrann.” (S5)

IRRITATIONSMOMENT (TEMA 2)

Potentiellt farliga situationer under matcher påverkas av flertalet faktorer. Ofta är detta saker som ökar irritationen eller väcker ilska hos spelarna.

Motspelares inverkan

Spelarna skuldbelägger ofta motspelare för att hamna i farliga situationer. Flera spelare vittnar om att tacklingar som resulterat i skador eller utvisningar ofta har att göra med ouppmärksamhet från mottagaren av en tackling. De anser att man som ishockeyspelare måste vara beredd att bli tacklad. Flera av intervjuobjekten menar att de upplever att andra spelare agerar nonchalant och överraskas av motståndare som kommer med hög fart. Flera av spelarna ställer sig frågande till huruvida andra spelare har fått ordentlig träning för att ta emot tacklingar och vara observanta på sin omgivning. Ofta nämner spelarna att det rör sig om yngre spelare med mindre erfarenhet.

”Det är det jag tycker är konstigt med vissa spelare som åker ner och hämtar pucken, känner att de har en gubbe i ryggen och så gör de en låg ... alltså försöker göra en låg vändning så nära sargen. Det är ju alltså ... Det kan gå så jävla illa alltså. Så där tycker jag att man ska ha eget ansvar.” (S4)

”Alltså, jag tror mycket har att göra med att man inte riktigt är med i närkamper och såna saker.”

”Så jag tror att det är nog både fysiken liksom också på något vänster, att man behöver få in att ”du måste vara medveten om att du kan få en smäll.” (S1)

”Vissa spelare vet inte hur man tar en smäll, hur man skyddar sig. De är för naiva. D tror att de kan vifta omkring pucken och att ingen kommer att tackla dem... Yngre spelare behöver lära sig vad som är en ren tackling och hur du tar emot en tackling... Yngre spelare kanske

inte har blivit tacklade så mycket eller så har de inte lärt sig hur man agerar när man blir tacklad. Det är bra även för andra spelare så att de inte straffas för onödiga saker.” (S5)

Damspelarna beskriver att många spelare är i för dålig fysisk form för att kunna motta tacklingar. En av spelarna upplever att många inte tar eget ansvar för att bygga upp sin fysik vilket gör dem mer utsatta för skada. En annan av de kvinnliga spelarna uppger att många små, tekniska spelare inte har förutsättningarna för att motta tacklingar av de större spelarna vilket blir en fara för dem. Några av spelarna anser att resurserna för fysträning och medicinska team är begränsat inom damhockeyn och att det kan vara en orsak till att spelarnas fysiska nivå är väldigt varierande.

”För att spela i vår liga så måste man vara i en viss fysisk form och just i nuläget tycker inte jag att så är fallet riktigt. Och det visar sig ofta också när man går in i situationer att vissa är inte med på att åka ihop och jag tror att vissa skador uppstår på grund av att man är otränad helt enkelt.” (S3)

”...speciellt när det kommer upp yngre, mindre tjejer underifrån, som kanske inte haft en fysperiod på fem-sex år och har hunnit bygga upp sin fysik liksom och så. Och de har inte lika mycket muskelmassa och de väger inte lika mycket, de har fortfarande en annan spelstil. Speciellt blir det ju där också, om man säger, farligt på något sätt.” (S1)

Några av spelarna uppger att de gärna trycker till en motspelare som själv spelar fult och aggressivt. Likväl blir några av de provocerade av så kallat thrashtalk vilket gör att de medvetet spelar tuffare mot spelare som säger olämpliga eller elaka saker. Flertalet av spelarna upplever inte att thrashtalk är något särskilt vanligt fenomen och uppfattar det mest som ett humoristiskt inslag under matcher som inte gör att de varvar upp. Samma spelare tenderar att fokusera mer på sitt eget spel och uppger att de sällan blir provocerade av motspelare.

Många av de intervjuade spelarna har motståndare som de ogillar och hyser särskilt agg mot utifrån hur de tidigare har spelat mot dem eller deras medspelare. Några spelare beskriver vendettaliknande situationer då de hämnats tidigare orätter under matcher med våldsamma handlingar. En spelare beskriver även frustration mot motspelare som klagar och gnäller,

något som gör att hon gärna spelar mer fysiskt just mot den typen av spelare. I situationer som dessa ger intervjuobjekten sken av att motspelarna förtjänar att bli hårt åtgångna. När känslor gått över styr under matcher vittnar dock flera av spelarna om att de känner ånger eller har dåligt samvete av denna typ av uppträdande under match.

” En av mina avstängningar är en kille jag bråkat mycket med, han ... Vi har tjafsat mycket genom åren, det blir lite framför mål, en situation, han ramlar, jag åker på en knuff i ryggen, jag ser tillfället i akt att ramla på honom och ... ja, göra så han får ont liksom... Det är någonting jag inte är så jävla stolt över, men just då så tänkte jag inte på det.” (S4)

“Om en motståndare spelar fult vill du också spela fult.” (S5)

“Alltså någon som håller på och tjafsar och gnäller och sånt där vill man väl alltid trycka till lite extra.” (S3)

Några kvinnliga spelare nämner att det finns specifika lag i ligan som spelar tuffare än andra vilket gör att de är mer inställda på ett mer aggressivt spel då de möter dessa lag. De beskriver även lag där spelarna ”faller lätt” eller ”klagar på domslut” i hög grad vilket tenderar att piska upp stämningen och leder till att de spelar tuffare mot denna typ av motstånd. Även här finns ett skuldbeläggande av motståndare som rättfärdigar deras beslut att spela hårdare.

Det finns en ”ge och ta”-mentalitet som är återkommande under flera intervjuer. Det händer att osämja uppstår även på träningar men att det är socialt accepterat och inget anses skapa konflikter utanför rinkens mellan berörda spelare. De som beskriver detta fenomen har accepterat detta och normaliserar på så vis en viss grad av våld eller tuff charginng spelare emellan. Det förväntas att man får tillbaka om man har gjort eller sagt något olämpligt under träningar eller matcher likväl som det rättfärdigar vedergällning på isen. Några spelare beskriver även en machocharginng generellt kring lagen i omklädningsrum exempelvis. Ingen av respondenterna agerar enligt dessa principer privat. Ingen uppger sig ha utövat våld eller utfört andra typer av övergrepp utanför hockeyn.

Domares inverkan

Enligt damspelarna har domarnas bedömningsnivå stor betydelse för det fysiska spelet under matcher. Samtliga SDHL-spelare framhäver att de upplever att domare bedömer samma situationer olika från match till match. Detta är ett problem som diskuterats mycket i exempelvis spelarfack. Spelarna beskriver en osäkerhet i hur det fysiska spelet får genomföras och således påverkar deras aktioner under match. Spelarna har olika uppfattning om nivåerna för fysiskt spel vilket i intervjuerna kan utläsas som en fara eftersom vissa spelare inte förväntar sig tacklingar medan andra redan från början går in i närkamper med mer kraft. Vidare kan en mer tillåtande bedömningsnivå bädda för ett mer aggressivt spel. Damspelarna är delade i frågan om huruvida en regeländring som skulle innebära samma, ett mer fysiskt tillåtande, regelverk som på herrsidan skulle minska förekomst av allvarliga skador eller ej.

”Så vissa domare tillåter ju typ som att man får tacklas. Så att det är väl där det blir liksom farligare egentligen, när det tillåts en gång och då fortsätter det ju liksom hela matchen. Sen kanske någon åker ut ibland och så åker ingen ut och så... Det är väldigt olika och det är ganska svårt att förhålla sig till.” (S3)

”Vissa domare, vissa matcher tillåter de att vi spelar nästan som herrarna. Vissa matcher så är det som att vi inte får röra varandra för fem öre. Så att det är jättesvårt att veta nivån för oss spelare också...” (S1)

HÄMMANDE FAKTORER (TEMA 3)

Det finns några faktorer som verkar kunna hämma eller minska risken att spelarna försätter sig själva eller andra i farliga situationer.

Kameraövervakning

I SHL finns möjlighet för domarna att granska situationer i efterhand, med hjälp av kameror samt ett särskilt situationsrum. Detta är något som spelarna upplever som en faktor som potentiellt minskar förekomst av fult spel. I stundens hetta tänker de inte på kamerorna men upplevelsen i stort är att de tänker till mer idag än tidigare om än möjligen omedvetet. En av SHL spelarna vittnar om att det tidigare förekom mer fult spel bakom domarnas rygg eftersom

risken att bli bestraffad i efterhand var betydligt lägre. Den andre SHL spelaren upplever att kamerorna har mindre inverkan på spelet då han är så inne i matchen.

“Det finns så många kameror och det händer saker så du kan inte spela fult även om domaren inte ser det eftersom kamerorna finns där nu för tiden, det gör idrotten renare, tror jag.” (S5)

“Alltså det finns väl stunder där man inte tänker på den (kameran) och stunder där man tänker på den. Men alltså, nej, jag spelar inte annorlunda för att det finns en massa kameror och jag kan bli avstängd.” (S4)

Erfarenhet

Samtliga spelare har lång erfarenhet av spel på seniornivå och uppger att de lugnat ned sitt fysiska spel med åren. Det finns en konsensus att de blivit klokare av erfarenhet och kan avväga situationer bättre än tidigare. Flera spelare menar även att de med åldern tappat lite av sin hastighet vilket gör att de behöver lita på sin spelförståelse och timing mer, detta är något som gör dem säkrare i sitt fysiska spel. Spelarna uppger att de pratar mer om respekt spelare emellan idag än tidigare. Deras samlade uppfattning är att det i stort finns en större respekt spelare emellan i dagsläget än tidigare i deras karriärer.

”Jag har haft väldigt mycket, kanske, problem med min ilska... För förut så gick det på en sekund så var jag förbannad och då körde jag över någon... Sen så är det klart att när man blir äldre så blir man väl kanske lite klokare också.” (S2)

RESULTATDISKUSSION

Idrottsutövandet ger tillfredsställelse i form av glädje. Så väl när spelarna är på isen som utanför i gemenskapen i laget. Våld tillåts till en viss nivå och spelarna har en homogen syn på vad som är rimligt. Det är tydligt att de är medvetna om riskerna som de utsätter sig själva och andra för i och med tacklingar i kombination med hög hastighet. Det är en del av spelet och skapar själva tjusningen, det ger en känsla av tillfredsställelse att dela ut en bra tackling. Hastigheten, känslor, hämndlystenhet är exempel på faktorer som kan göra att de tappar kontrollen i fysiska situationer. Faktorer som begränsar våldsamt spel är, utifrån

respondenterna i denna studie, i stort relaterat till mognadsgrad. På herrsidan är möjligen ökad bevakning från domarhåll i form av kameror också något som kan verka begränsande.

Ingen av spelarna beskriver sig som våldsamma utanför ishockeyn i vuxen ålder. Inga kopplingar till aggressivt beteende privat finns således och avviker från vad som tidigare beskrivits i Nordamerika av Pappas et al. (2004). Det kan möjligen förklaras med att andra socioekonomiska förhållanden anses råda mellan ishockeyspelare i Nordamerika jämfört med i Europa. (Gee & Leith 2007). Vidare misstänker Gee och Leith (2007) att spelare i Nordamerika i yngre ålder och i högre grad belönas för våldsamt spel. Då alla spelare som intervjuats har långa karriärer och är av relativt hög ålder vilket verkar ha ökat deras medvetenhet om risker med våldsamt spel på isen generellt. Flera av dem resonerar att de tidigare i karriären hade en mer risktagande spelstil. En högre mognadsgrad kan tänkas inverka på beteendet på isen. Kanske hade förekomsten av faktorer för aggressivitet beteende varit högre om intervjuobjekten istället hade varit spelare i yngre ålder, med mindre erfarenhet.

Samtliga respondenter beskriver att deras styrka och storlek är till deras fördel i spelet. Då ishockey är en idrott med en hög grad av närkontakt i vilken man får använda sin kropp för att stoppa en annan spelare ter sig detta givetvis logiskt. Olika spelartyper använder sina styrkor i olika syften. Dessa spelares fysik gynnar dem i spelet. Huruvida detta skiljer sig från spelare av samma storlek men med färre utvisningar och/eller disciplinärenden är inget som går att utläsa från resultatet i denna studie.

Det är uppenbart att förväntningar på dem som fysiska, stora spelare gör att de får en mer fysisk roll i laget. De har alla bilden av att det är deras fysiska spel som kan hjälpa laget till framgång. I och med detta utgör spelartypen en risk för sig själv och andra i högre omfattning än spelare med andra roller. Att tränare påverkar sina spelare att använda ojusta medel för att stoppa eller skada en motståndare så som tidigare har skildrats av Pappas et al. (2004) beskrivs av dessa spelare mer som taktiska instruktioner snarare än våldsamma.

Hastigheten i spelet är i enlighet med tidigare fynd kring uppkomst av hjärnskakningar inom ishockey (Hansson & Johansson 2018; Tegner & Gustafsson 2012) något som spelarna beskriver som en betydande påverkansfaktor. Hastigheten försvårar för spelarna att ta övervägda beslut i potentiellt riskabla situationer och ökar förekomsten av chansningar med den egna eller motspelares kroppar som insats. Samtidigt är det just farten i ishockey som

skapar en stor del av tjuvningen i spelet enligt deltagarna. Vidare verkar inte hastigheten i sig orsaka ett mer aggressivt beteende hos spelare utan snarare resultera i olyckliga situationer till följd av svårigheten att agera utan risktagande under spelets gång. Herrspelarna påpekar att så kallade open-icetacklingar, som främst förekommer inom herrhockeyn, verkar vara ett moment inom ishockeyn som renderar i högre risk i och med att de är svåra att kontrollera utgången på.

De tre kvinnliga deltagarna är samstämmiga i att det finns stora skillnader på nivån av fysiska egenskaper hos med- och motspelare. Ojämnheten kan möjligen förklaras i att det saknas resurser i den nivå som finns på herrsidan vilket ger föreningar en begränsning i möjlighet för fysträning eller kompetens inom träningsfysiologi. Herrspelarna beskriver att spelare med mindre erfarenhet tenderar att sätta sig i farliga situationer snarare än att den fysiska kapaciteten skiljer sig åt mellan olika spelare,

Respekten spelare emellan är ett svårfångat begrepp i materialet. Att en icke homogen bild av begreppet som sådant ger utrymme för fördjupning är klart. Det är uppenbart att graden av våld på en ishockeyrink har andra acceptansnivåer än i samhället i övrigt i enighet med Carlsson (2009). Regelverket tillåter förvisso våld men även regelbrott är i hög grad normaliserade ur spelarnas synvinkel. Respekten medspelare emellan är föränderlig, enligt materialet, och ger en indikation om att ökad individualism kan ge negativa konsekvenser då den yngre generationen beskrivs som mer egocentrisk av respondenterna.

Då idrotten går ut på att vinna, och spelarnas deltagande i stor utsträckning grundar sig i att finna glädje genom vinster, ställs de inför situationer då de gör allt för att segra. Detta kan innebära att utsätta sig själv, med- och motspelare för fara. Spelarna är medvetna om detta, det är dock en del av dragningskraften med spelet. Känslan av att lyckas rankas högre än risken för skada. Spelare drar sig inte för att gå över gränsen i tävlingsmomentet om än vissa är mer återhållsamma än andra. Vidare finns en medvetenhet om motståndare, som anses spela mer aggressivt, vilket i sig påverkar spelarnas sätt att spela. Vissa av individerna identifierar sig själva som en sådan spelare, något som kan skapa fördelar i matcher eftersom motståndare potentiellt anpassar sig efter deras spelstil. Åtminstone en spelare beskriver sig som negativt påverkad av kommentarer från motståndare något som kanske hade framkommit i högre grad om antalet deltagare varit högre.

Om systemet med kameror som ger möjlighet att bedöma situationer i efterhand, inom herrishockeyn, påverkar spelarnas agerande har respondenterna delade åsikter. Även på damsidan är spelarna kluvna inför om mer tillåtande regler skulle öka eller minska risken för skador inom ishockey. Vidare studier och överväganden om dessa faktorer behövs.

Flertalet av intervjuobjekten beskriver att de observerat brister i andra spelares förmåga att ta emot tacklingar. Det finns en konsensus i att fokus bör finnas på att träna närkampsspelet för att förbättra denna förmåga hos framförallt yngre spelare.

Det har tidigare beskrivits machokultur, kvinnoförakt, homofobi, alkoholmissbruk etc. inom manlig ishockeykultur (Pappas, et al. 2004). Förutom en normalisering av våldshandlingar och en machochargong kring vissa lag som ett tecken på machokultur beskrivs ej övriga faktorer av spelarna vid intervjuerna. Huruvida dessa faktorer påverkar individernas spelstil framkommer således ej. För respondenterna kan det vara svårt att värdera eller reflektera kring dessa fenomen utifrån deras perspektiv som en del av kulturen (Alsarve 2020). Spelarna i denna studie ger ingen indikation på huruvida exempelvis nedvärderande kommentarer är särskilt förekommande vilket också möjligen kan hänvisas till samma fenomen.

Vad gäller normaliseringen av våld eller skuldbeläggande av motståndare har spelarna en liknande syn oavsett de är dam- eller herrspelare. I stort föreligger inga större skillnader i attityder kring fysiskt spel hos dam- och herrspelare utifrån materialet i denna studie. Kanske kan det tolkas som att den machokultur som råder anammas av damspelare utifrån att kulturen är en del av idrotten som sådan. Damspelarna har som yngre spelat med pojkar och har oftast haft manliga tränare, möjligen har deras uppfattningar formats i en kultur med machoideal som observerats på herrsidan av Alsarve (2020).

Medialt intresse och kommersiellt intresse går hand i hand. Det påverkar sannolikt antalet åskådare på matcher. Trots att spelarna själva sällan anser sig påverkas, vad gäller deras sätt att spela, så skapar det nerv i tävlingen och detta är en faktor som skulle kunna öka spelares risktagande under spelet. Damspelarna som ej har samma publikstöd generellt märker detta särskilt då de upplever att de blir mer exhalterade vid matcher där de har mycket publik. I SHL där det ofta är höga publiksiffror märks det framförallt vid matcher i vilka utgången har en högre betydelse eller vid matcher mot storklubbar eller derbyn för att nämna några exempel. Att spelarna påverkas av publik på något sätt är någorlunda samstämmigt.

METODDISKUSSION

Valet av kvalitativ metod föll sig naturligt för att få en djupare inblick i uppfattningar, känslor och värderingar bland annat. Intervjuer ger möjlighet att skapa en djupare förståelse då det ger möjlighet att följa upp med följdfrågor. En helt ostrukturerad form ger uppslag till nya intressanta uppslag från en intervju till nästa vilket skapar ytterligare djup i materialet (Domholdt 2005). Detta ansågs som viktigt för att börja kartlägga ett tidigare ostuderat område.

Att intervjuobjekten själva är delaktiga i miljön som studeras är en styrka. Vidare är det en fördel att de spelare som anses ha en mer aggressiv spelstil själva tillåts reflektera över deras spelsätt för att få förståelse för de bakomliggande mekanismerna.

Den största bristen med metoden i denna intervjustudie är att deltagarantalet är högst begränsat. Ingen mättnad i svar uppnåddes då nya undersökningsområden framkom flertalet intervjuer. Flera frågeställningar lämnades med väldigt lite reflektion från deltagare. Utifrån detta gav valet av ostrukturerade intervjuer inte tillräcklig effekt. En standardiserad intervju hade möjligen fångat in faktorer på ett tydligare sätt då deltagarantalet var begränsat till fem objekt. Det är sannolikt att spelare som tillfrågades att delta i studien kände sig utpekade, i och med att en aggressiv och risktagande spelstil uppfattades som något negativt, och således tackade nej till deltagande.

Komplexiteten i att kategorisera individuella ishockeyspelare till att inneha en aggressiv eller farlig spelstil, eller ej, är en annan brist. Då tidigare forskning på potentiellt mer farliga spelare är begränsat, framförallt inom svensk ishockey, grundades urvalet till stor del på Gee och Leith (2007). Denna studie lyfter fram kulturella skillnader men lämnar hän andra faktorer så som respekt eller attityd som andra författare har lyft fram som centralt i det förebyggande arbetet (Hansson & Johansson 2018; Tegner & Gustafsson 2012). Huruvida intervjuobjekten är representativa för spelare med en mer våldsam eller risktagande spelstil är således osäker.

Många av frågorna berör områden som kan anses känsliga för intervjuobjektet. Genom att följa de forskningsetiska riktlinjerna och garantera att materialet behandlades konfidentiellt ökades sannolikheten för ärliga svar. Intervjuerna, som hölls via bildchat, tillät en mer intim

intervjusituation än om intervjuerna hade hållits per telefon. Detta kan ha haft en positiv inverkan på objekten då de ser personen som intervjuar dem. Dock kan det också ha uppfattats som mer utlämnande vilket i sig kan ha begränsat svaren.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Sedan denna studie utfördes har förekomsten av hjärnskakningar inom svensk ishockey minskat. Företrädare för Projekt Nollvision lyfter arbetet med hela projektet som en möjlig orsak till detta (Svenska ishockeyförbundet 2021). Projektet fortsätter och flera förebyggande åtgärder planeras att implementeras. Förebyggande åtgärder för att minska hjärnskakningar inom svensk ishockey bör, utifrån vad spelarna i denna studie berättar, fokusera på arbete som minskar förekomst av machokultur, skuldbeläggande av mot- och medspelare samt normalisering av våldsamt beteende. Särskilt fokus bör ligga på att påverka spelare redan i ung ålder. Då våld och uppfattningar kring våldet inom ishockey är en del av kulturen bör åtgärder kring uppfattningar om detta påverkas även utanför utövarna. Så förutom värdegrundsarbete i förbundet och inom föreningar bör man försöka ändra på synen på våld inom idrotten som supportrar, media etc. har. Man bör även se över hur man kan göra spelets allt snabbare hastighet mer hanterbar för spelarna, kanske genom mindre rinkar för att nämna ett exempel. Ett extra fokus på damsidan skulle vara att studera vad mer resurser till medicinsk kompetens samt fysträning skulle få för effekt på uppkomst av hjärnskakningar. Kamerasystemet som används inom herrishockeyn kan sannolikt ha samma, eventuellt lindrande, effekt på damsidan. Domarnas kompetens är också en faktor som verkar skilja herr- och damsidan åt, detta kan säkert utvecklas mer inom damishockey.

KONKLUSION

Flera påverkansfaktorer för en potentiellt aggressiv spelstil identifierades eller verifierades under intervjuerna. Ensam faktor för minskad förekomst av risktagande spel förefaller vara relaterat till ålder eller erfarenhet hos spelarna. Skillnaderna mellan damishockey och herrishockey föreföll framförallt vara relaterade till att fysisk kapacitet spelare emellan verkar skilja sig åt mer inom damishockeyn, något som möjligen kan härröra från att de har mindre resurser för fysträning etc. I faktorer som härrör från kulturen inom ishockey tenderar dam- och herrspelare dela uppfattning. För att kartlägga faktorer hos spelare med en risktagande

och/eller aggressiv spelstil mer uttömmande än vad som uppnåddes i denna studie behövs större studier utföras i framtiden.

LITTERATURFÖRTECKNING

Abrahams, S., Mc Fie, S., Patricios, J., Posthumus, M., September, A. V. (2014). Risk factors for sports concussion: an evidence-based systematic review. *British Journal of Sports Medicine*, 48(2), ss. 91-97. doi: 10.1136/bjsports-2013-092734

Agel, J. & Harvey, E., (2010). A 7-year review of men's and women's ice hockey injuries in the NCAA. *Canadian journal of surgery*, 53(5), ss. 319-323.

Alsarve, D. (2020). The need for a violence prevention programme in ice hockey: a case study on how hegemonic masculinity supports and challenges violent behaviour in Swedish ice hockey. *European sportsmanagement quarterly*, (20), ss. 218-236. doi: 10.1080/16184742.2020.1737956

Burman, E., Lysholm, J., Pashtun, S., Malm, C., Tegner, Y. (2016). Concussed athletes are more prone to injury both before and after their index concussion: a data base analysis of 699 concussed contact sports athletes. *BMJ Open Sports & Exercise Medicine*, 2016;2:e000092. doi: 10.1136/bmjsem-2015-000092

Carlsson, B. (2009). *Idrottens rättskulturer*. Malmö: Idrottsforum.org.

Clay, M. B., Glover, K. L. & Lowe, D. T. (2013). Epidemiology of concussion in sport: a literature review. *Journal of Chiropractic Medicine*, 12(4), ss. 230-251. doi: 10.1016/j.jcm.2012.11.005

Domholdt, E. (2005). *Rehabilitation Research: Principles and Application*. 3 ed. St Louis: Elsevier Saunders.

Emery, C. A., Hagel, B., Decloe, M. & McKay, C. (2010) Riskfactors for injury and severe injury in youth ice hockey: a systematic review of the literature. *Injury Prevention*, 16(2), ss. 113-118. doi: 10.1136/ip.2009.022764

Eronen, A. & Wahlberg, M. (2016) *Hjärnskakningar inom svensk ishockey - en kvalitativ intervjustudie om orsaker till och förebyggande av problematiken*. Kandidatuppsats, Akademin för hälsa och arbetsliv. Gävle: Högskolan i Gävle. urn: nbn:se:hig:diva-21805

Gee, C. J. & Leith, L. M. (2007) Aggressive behaviour in professional ice hockey: A cross-cultural comparison of North American and European born NHL players. *Psychology of sports and exercise*, 8(4), ss. 567-583. doi:<https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2006.06.006>

Graneheim, U. & Lundeman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24, ss. 105-112.

Granskär, M. & Höglund-Nielsen, B. (2009). *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*. 1:3 ed. Lund: Studentlitteratur.

Hansson, O. & Johansson, M. (2018). *Hjärnskakningar inom professionell ishockey - En kvalitativ studie om hur spelare anser att hjärnskakningar kan förebyggas inom elitishockey*. Kandidatuppsats, Akademin för Hälsa och arbetsliv. Gävle: Högskolan i Gävle. urn: nbn:se:hig:diva-27228

Karlsson, M. (2018) *Berättar om Johan Franzéns mardröm: "De senaste månaderna har varit riktigt dåliga"*. Hockeysverige.se, 28 maj.
<http://www.hockeysverige.se/2018/05/28/skriver-om-johan-franzens-mardromstid/>

Lindeberg, A. (2019). Opublicerad data [internt material], Stockholm: Svenska ishockeyförbundet.

McCrory, P., Fedderman Demont, N., Dvořák, J., Cassidy, D. J., McIntosh, A., Vos, P. E., Echemendia, R. J., Meeuwisse, W. & Tarnutzer, A. A. (2017). What is the definition of a sports-related concussion: A systematic review. *British Journal of Sportsmedicine*, 51(11), ss. 877-887. doi: 10.1136/bjsports-2016-097393

McCrory, P., Meeuwisse, W., Dvorak, J., Aubry, M., Bailes, J., Broglio, S., Cantu, R. C., Cassidy, D., Echemendia, R. J., Castellani, R. J., Davis, G. A., Ellenbogen, R., Emery, C.,

Engebretsen, L. & Fedderman-Demone, A. (2018). Consensus statement on concussion in sports - the 5th international conference on concussion in sport held in Berlin, October 2016. *British Journal of Sports Medicine*, 51, ss. 838-847. doi: <http://dx.doi.org/10.1136/bjsports-2017-097699>

McPherson, A. L., Nagai, T. B. S., Webster, K. E. & Hewett, T. E. (2018). Musculoskeletal Injury Risk After Sports-related Concussion. *American Journal of Sports Medicine*, 47(7), ss. 1754-1762. doi: 10.1177/0363546518785901

Pappas, N. T., McKenry, P. C. & Skilken Catlett, B. (2004). Athlete Aggression on the Rink and off the Ice. *Men and masculinities*, 6(3), ss. 291-312. doi: 10.1177/1097184X03257433

Pauelsen, M., Nyberg, G., Tegner, C. & Tegner, Y. (2016). Concussion in Ice Hockey - A Cohort Study Across 29 Seasons. *Clinical Journal of Sports Medicine*, 27(3), ss. 283-287. doi: 10.1097/JSM.0000000000000347

Pettersson, T. (2018) *Listan som skakar om svensk hockey*. Expressen, 29 september. <https://www.expressen.se/sport/hockey/listan-som-skakar-om-svensk-hockey/>

Ruhe, A., Gänsslen, A. & Klein, W. (2014). The incidence of concussion professional and collegiate ice hockey: are we making progress? A systematic review of the literature. *British Journal of Sports Medicine*, 48(2), pp. 102-106. doi: 10.1136/bjsports-2012-091609.

Ryen, A., (2004). *Kvalitativ intervju - från vetenskapsteori till fältstudier*. 1:2 ed. Malmö: Liber.

Senewiratne, J. (2018) *Hockeyspelaren Mattias Weinhandl lider fortfarande av hjärnskadan*. SVT, 9 januari. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/ost/weinhandl-lider-av-skadan-annu>

Skoglund, H. (2019) *20-åringen lägger av efter hjärnskakningen: "Livet går före"*. Hockeysverige.se, 9 mars. <http://www.hockeysverige.se/2019/03/09/selma-aho-lagger-av/>

Svenska ishockeyförbundet (2018). *Spelregler för ishockey 2018-2019*. Johanneshov: Svenska Ishockeyförbundet.

Svenska ishockeyförbundet (2019). *Svensk ishockeys nollvision*. Svenska ishockeyförbundet, 2 april.

<https://www.swehockey.se/Svenskishockey/svenskaishockeyforbundet/Svenskishockeysnollvision/nyheterfrannollvision/Svenskishockeysnollvision>

Svenska ishockeyförbundet (2021). *Nollvisionen - hjärnskakningarna fortsätter att minska*. Svenska ishockeyförbundet, 12 januari.

<https://www.swehockey.se/Svenskishockey/svenskaishockeyforbundet/Svenskishockeysnollvision/nyheterfrannollvision/nollvisionen-hjarnskakningarnafortsatterminska>

Tegner, Y. & Gustafsson, B. (2012). Hjärnskakning - ett ökande problem inom idrotten. *Idrottsmedicin*, 4, ss. 4-6.

Tegner, Y., Gustafsson, B., Forssblad, M., Lundgren, L., Sölveborn, S. A. (2007). Hjärnskakning och idrott- nya riktlinjer för handläggning. *Läkartidningen*, 104(16), ss. 1220-1223.

Dagens nyheter, (2018). *Även HD fäller Lilja för misshandel*. Dagens nyheter, 7 oktober. <https://www.dn.se/sport/ishockey/aven-hd-faller-lilja-for-misshandel/>

Vetenskapsrådet, (2017) *God Forskningsed*, Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wiklund, P. & Tuwezén, C.-H. (2014) *Lagens långa arm, är den tillräckligt lång? - En kvalitativ undersökning av ishockeyns våldskultur*. Kandidatuppsats, Rättsociologiska institutionen, Lund: Lunds Universitet. <http://lup.lub.lu.se/student-papers/records/4698228>

BILAGA 1

Västerås 190120

Hej!

Mitt namn är Måns Sjögren, jag är legitimerad fysioterapeut och studerar för tillfället masterprogrammet inom idrottsvetenskap vid Linnéuniversitetet. Jag genomför just nu min magisteruppsats och gör den i samverkan med Svenska Ishockeyförbundet inom deras projekt "Nollvision hjärnskakningar". Min studie syftar till att ge en bild av faktorer som påverkar ishockeyspelare att utveckla en aggressiv spelstil. Spelare med en mer risktagande eller våldsam spelstil riskerar att drabbas av hjärnskakning i högre omfattning än andra. Med hjälp av informationen som framkommer kanske vi kommer närmare nollvisionen av hjärnskakningar inom svensk ishockey.

Med detta brev vill jag fråga dig om deltagande i studien. Vid deltagande kommer jag att intervjua dig. Intervjun, som beräknas vara cirka 30 minuter, kommer att spelas in och skrivas ut för att sedan analyseras. Intervjun kommer att ske via videochatt eller vid ett fysiskt möte. Arbetet med studien följer forskningsetiska principer vilket innebär att deltagande i studien är helt frivilligt och du kan när som helst avbryta ditt deltagande. Information så som namn eller andra personuppgifter kommer att behandlas konfidentiellt och framgår inte i studien.

Studiens resultat kommer att bli offentligt när den har granskats och godkänts. Har du frågor om studien är du välkommen att kontakta mig.

Student

Måns Sjögren

Leg. Fysioterapeut

mans.sjogreen@ptj.se

0739756257

Handledare

Anna Hafsteinsson Östenberg

Lektor i idrottsvetenskap

Institutionen för idrottsvetenskap

Linnéuniversitetet

Växjö

anna.hafsteinsson-ostenberg@lnu.se